

1235 Informacja do zespołu

Związek Gmin „Pilica” z siedzibą w Nowym Mieście n. Pilicą

1992 - 2002

I. Dzieje ustrojowe

29 maja 1992 roku w Nowym Mieście nad Pilicą odbyło się sympozjum w sprawie powołania Związku międzygminnego gmin dorzecza rzeki Pilicy, który umożliwiłby podejmowanie wspólnych działań na rzecz ochrony tego obszaru i poprawy warunków w zakresie ochrony środowiska. Obradom przewodniczył Przewodniczący Rady Miasta i Gminy w Nowym Mieście n/Pilicą Lech Staniszewski. – przewodniczący grupy inicjatywnej. W sympozjum udział wzięli przedstawiciele 36 gmin z 7 województw, posłowie, senatorowie, przedstawiciele Ministerstw, Centralnego Urzędu Planowania, prasa regionalna, Polskie Radio, duchowieństwo, przedstawiciele zakładów pracy, Wojewoda Radomski, Dyrektor Wydziału Ochrony Środowiska oraz wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska. Na tym sympozjum powołano 3 grupy robocze. Pierwsza obejmowała przedstawicieli województw: łódzkiego, piotrkowskiego i skierniewickiego, druga częstochowskiego, kieleckiego i katowickiego i trzecia województwa radomskiego. Rezultatem prac w zespołach było wypracowanie wniosku o celowości powołania związku. Przedstawiciele gmin położonych w dorzeczu rzeki Pilicy stwierdzili, że tworzą organ umożliwiający opracowanie wspólnego programu działań, co stworzy warunki lepszego wykorzystania walorów przyrodniczo – krajobrazowych oraz przyczyni się w istotny sposób do poprawy warunków bytowych jego mieszkańców. Określono, że siedzibą związku będzie Nowe Miasto nad Pilicą.

Grupa inicjatywna powołana na tym sympozjum spotkała się 16 czerwca w Warszawskim Centrum Demokracji Lokalnej w Warszawie. W trakcie tego spotkania przyjęto projekt statutu przyszłego Związku oraz określono harmonogram prac związanych z rejestracją.

20 listopada 1992 roku Związek Gmin „Pilica” z siedzibą w Nowym Mieście nad Pilicą¹ został zarejestrowany w rejestrze związków międzygminnych Urzędu Rady Ministrów pod numerem 73. Związek w trakcie rejestracji terytorialnie obejmował 21 gmin z 7 województw: katowickiego, częstochowskiego, kieleckiego, piotrkowskiego, łódzkiego, skierniewickiego i radomskiego. Pod koniec 1992 roku do związku należało już 28 gmin. Statut Związku ogłoszono w Dzienniku Urzędowym Województwa Radomskiego Nr 19 z dnia 25 listopada 1992 roku pod poz. 141².

Celem związku było wykonywanie zadań publicznych na rzecz ochrony środowiska i ekorozwoju, a przede wszystkim w zakresie budowy i eksploatacji oczyszczalni ścieków, urządzeń sanitarnych i składowisk odpadów.

Zgodnie ze statutem Związek posiadał następujące organy:

1. Zgromadzenie wójtów i burmistrzów gmin członków związku jako organ stanowiący i kontrolny. Do jego kompetencji należało: ustanawianie regulaminów i zasad działania Zarządu i innych organów Związku, wybór i odwoływanie Zarządu, przyjmowanie i skreślanie ze struktur związku gmin, zatwierdzanie uchwał, planów pracy, bilansów i sprawozdań rocznych
2. Zarząd (organ wykonawczy i reprezentujący Związek na zewnątrz), Zgodnie z regulaminem Zarządu uchwalonym na II Zgromadzeniu Związku – organem

¹ na podstawie art. 68 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r o samorządzie terytorialnym (Dz.U. Nr 16, poz. 95, Nr 34, poz. 199 i Nr 43, poz. 253), oraz zarządzenia Nr 47 Prezesa Rady Ministrów z dnia 16 sierpnia 1990 roku w sprawie rejestracji związków międzygminnych (M.P. Nr 33, poz. 266)

² AP Radom, Urząd Wojewódzki w Radomiu, spis nr 15, sygn. 415

wykonawczym Związku był Zarząd Związku. W skład Zarządu wchodził prezes i jego zastępca oraz 5 członków. Zarząd miał realizować uchwały Zgromadzenia oraz zadania wynikające z przepisów prawa i statutu. Do zadań zarządu należało:

- przygotowanie projektu uchwał zgromadzenia
- określenie sposobu wykonania uchwał
- ustalenie planu wykonania budżetu i jego prawidłowe zarządzanie
- zawieranie umów o pracę z pracownikami samorządowymi
- rozpatrywanie ofert z zakresu inwestycji proekologicznych
- przedkładanie Zgromadzeniu sprawozdań z działalności Związku.

3. Komisja Rewizyjna pełniąca funkcje kontrolne

W trakcie obrad na III Zgromadzeniu członków związku wyrażono potrzebę powołania do działania komisji Związku Gmin „Pilica”, które zajmowałyby się rozwiązywaniem poszczególnych problemów i pomagały w lepszej organizacji pracy Zarządu. Uchwałą Nr 29 z 1993 roku – powołano cztery komisje stałe:

- Komisję Ochrony Środowiska i Przyrody
- Komisję Samorządową
- Komisję Rekreacji i Turystyki
- Komisję Historyczną ZG „Pilica”

Związek w trakcie swojej działalności zajął się opracowaniem strategii działania w zakresie ochrony środowiska i rozwoju gospodarczego gmin znajdujących się w dorzeczu rzeki Pilicy. Członkowie Związku uczestniczyli w organizowanych przez Związek sympozjach, naradach i seminariach krajowych i zagranicznych dotyczących ekologii i ekonomii. Związek zajął się także popularyzacją regionu i edukacją ekologiczną. Z funduszy Związku nakręcono film pt. „Zwróćmy naturze Pilicę”, wydano szereg folderów o gminach Związku. Zabiegano o utworzenie parku krajobrazowego w okolicach Warki. Działalność edukacyjną prowadzono poprzez szkolenia w zorganizowanym w 1994 roku Centrum Edukacji Ekologicznej w Konicopolu³.

Związek działalność swoją realizował ze składek członkowskich, dotacji i darowizn. Nieregularne wpłaty członkowskie zahamowały realizację zaplanowanych przedsięwzięć. Wpływ na taką sytuację miała także rezygnacja gmin z uczestnictwa w strukturach Związku. Od 1994 roku gminy rozpoczęły występowanie ze Związku Gmin „Pilica”, powodem była trudna sytuacja ekonomiczna gmin i mała skuteczność związku w realizowaniu programu statutowego. W informacjach dołączonych do rezygnacji czytamy „...że w 1992 roku kiedy był organizowany Związek wydawało się, że napłyną duże pieniądze do związku na cele ekologiczne, budowę oczyszczalni ścieków, wodociągów, gazociągów, szkolenia ekologiczne, wyjazdy zagraniczne. Jak się okazało w praktyce to te wszystkie zadania musi załatwiać każda gmina osobno. Związek Gmin w tych sprawach nie może pomóc na skutek obowiązujących przepisów poszczególnych resortów. Gminy płacą składki w wysokości 0,02 % od budżetu własnych dochodów. Pieniądze te idą na utrzymanie administracji i niektórych zadań jak utrzymanie pisma ekologicznego „Pilica”, kalendarze ścienne, utrzymanie Centrum Edukacji Ekologicznej w Konicopolu, nakręcanie filmu pod kątem ekologicznym o miejscowościach leżących nad Pilicą ...”⁴ Inne gminy w uzasadnieniach pisały że są za współuczestnictwem w akcjach ekologicznych w ramach porozumień między gminami, ale nie formalnej przynależności do związku związanej z opłacaniem składek ... gminne inwestycje ekologiczne są prowadzone i to gmina musi starać się o dotacje i kredyty w swoim zakresie nie otrzymując jej od Związku...”⁵.

Od 1997 roku Związek nie realizował swoich zadań statutowych, ograniczając

3 AP Radom, Związek Gmin „Pilica”, sygn. 5, dalej ZGP

4 wyciąg z protokołu Sesji Rady Gminy w Odrzywole z dnia 29 czerwca 1996 roku, AP Radom, ZGP, sygn. 4

5 ibidem

działania do udziału w seminariach i posiedzeniach Rady Federacji Związku Gmin Polskich (której Związek Gmin „Pilica” był członkiem). W latach 1999-2001 Związek Gmin nie prowadził działalności merytorycznej, nie zatrudniał żadnego pracownika. Ze sprawozdań finansowych wynika, że realizowane dochody i wydatki dotyczyły pokrycia zobowiązań za lata 1997 i 1998 r.

Pismem z dnia 23 marca 2000 roku Wojewoda Mazowiecki wyznaczył komisarza do likwidacji Związku Gmin „Pilica”, zgodnie z § 43 ust. 1 Statutu Związku. Wyznaczona osoba przeprowadziła kontrolę w zakresie stanu zabezpieczenia majątku, dokonanych rozliczeń finansowo-rzeczowych gmin za Związkiem Gmin, zobowiązań finansowych Związku wobec wierzycieli. Rezultatem kontroli było pismo Wojewody Radomskiego Nr lex-R-0718/7/2000 zobowiązujące członków do likwidacji związku.⁶

Do momentu przekazania akt do Archiwum Państwowego w Radomiu nie nastąpiło formalne wykreślenie Związku z rejestru.

II. Dzieje zespołu

Akta Związku Gmin „Pilica” z siedzibą w Nowym Mieście n. Pilicą w rozmiarze 26 ja = 0,32 mb, zostały przejęte przez Archiwum Państwowe w Radomiu w dniu 24 maja 2004 roku, od Pana Lecha Staniszewskiego, byłego Prezesa Zarządu Związku Gmin „Pilica”. O przejęciu tej dokumentacji zdecydował fakt braku osoby prawnej odpowiedzialnej za dokumentację wytworzoną przez Związek.

III Charakterystyka archiwalna zespołu

1. Tytuł: Związek Gmin „Pilica” z siedzibą w Nowym Mieście n. Pilicą
2. Granice chronologiczne: 1992-2002
3. Granice terytorialne: Do związku należały 33 gminy. Związek swoim zasięgiem obejmował 7 województw: **katowickie** (gmina Żarnowiec), **częstochowskie** (gminy: Koniecpol i Szczekociny), **kieleckie** (Bliżyn, Włoszczowa), **piotrkowskie** (Czarnocin, Kluczewsko, Opoczno, Paradyż, Poświętne, Przedbórz, Ręczno, Rzeczyca n. Pilicą, Wielgomłyny, Żarnów), **łódzkie** (Brójce, Nowosolna), **skierniewickie** (Sadkowice) i **radomskie** (Białobrzegi, Drzewica, Gielniów, Gowarczów, Grabów n. Pilicą, Klwów, Magnuszew, Mogielnica, Nowe Miasto n. Pilicą, Odrzywół, Promna, Stromiec, Warka i Wyśmierzyce)
4. Rozmiary zespołu: 22 j.a. = 0,20 m.b.
5. Procentowy stan zachowania: około 80 %, brak protokołów z posiedzeń komisji stałych.
6. oraz materiałów popularyzacyjny i metodycznych opracowywanych i wydawanych przez Związek.
7. Zagadnienie sygnatury: żadna z jednostek nie posiadała oryginalnych sygnatur kancelaryjnych. Akta przekazano w stanie nieuporządkowanym, bez spisów zdawczo-odbiorczych. Oddział Nadzoru Archiwum Państwowego w Radomiu sporządził dla tej dokumentacji sumaryczno-roboczy spis zdawczo-odbiorczy.
8. Charakterystyka techniczna materiałów aktowych: teczki z aktami; stan zachowania – dobry, poza jedną jednostką sygn. 2 posiadającą ślady zamoczenia.
9. Brakowanie. Brak danych o przeprowadzaniu brakowania przez aktotwórcę. W trakcie porządkowania wybrakowano jedynie wtórniki poszczególnych pism [ks. ubytków nr].

IV Zawartość zespołu

W zespole zachowała się dokumentacja z okresu organizacyjnego Związku. Stanowią je protokoły z posiedzeń grupy inicjatywnej, dokumentacja przesłana z poszczególnych gmin niezbędna do rejestracji (m.in. uchwały rad gmin dotyczące wstępowania do Związku), oraz korespondencja propagująca idee powołania Związku.

Działalność Związku uwidoczniła jest w protokołach ze zjazdów zgromadzenia, Komisji Rewizyjnej i Zarządu Związku oraz protokołach kontroli.

W teczce pn. Organizacja i działalność Związku Gmin „Pilica” (sygn. 5) znajdują się opracowania Biura Planowania Regionalnego w Warszawie dotyczące makroregionu stołecznego i wstępna diagnoza przestrzennego zagospodarowania obszaru zlewni rzeki Pilicy.

V. Analiza metod porządkowania.

Akta do Archiwum przekazano w teczkach i segregatorach w stanie nieuporządkowanym i niezinventaryzowanym. W trakcie prac porządkowych dokonano przeglądu całości materiału, połączono poszczególne jednostki archiwalne powiązane tematycznie, wyłączono pisma powtarzające się (kopie), aktom nadano układ rzeczowo-chronologiczny i zaopatrzone w inwentarz książkowy sporządzony w bazie IZA.

Radom 16 marca 2004 r.

Barbara Patynowska